

รายงานผลการดำเนินโครงการ

โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ P3

(เสริมสร้างชุมชนรักษ์โลกเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ))

โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
แบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โภคสิทธิ์อัมพร

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณาราคา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง พัฒนาชุมชนต้นแบบไร้ขยะ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน

กลุ่มเป้าหมายของโครงการประกอบด้วยประชาชนในชุมชน นักศึกษา และบุคลากร รวมจำนวน 60 คน โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการจริงจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด โครงการดำเนินกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ 3Rs การจัดตั้งจุดคัดแยกขยะและธนาคารขยะ การปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียว และการถอดบทเรียนเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินโครงการ พบว่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น มีการคัดแยกขยะที่ต้นทางอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งจุดคัดแยกขยะภายในชุมชนจำนวน 2 จุด และดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะ ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะและเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากร

ในด้านการพัฒนาชุมชน พบว่า เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการขยะ ส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาเป็น “ชุมชนต้นแบบไร้ขยะ” ขณะที่ด้านสิ่งแวดล้อม มีการปลูกต้นไม้จำนวน 50 ต้น ช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดบางประการ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ยังไม่ต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ต้องใช้เวลา และข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์

ดังนั้น ในการดำเนินโครงการในระยะต่อไป ควรมุ่งเน้นการสร้างความต่อเนื่องของกิจกรรม การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ การพัฒนาระบบติดตามผลระยะยาว และการขยายเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่อไป

คำนำ

รายงานผลการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงานมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

โครงการนี้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง การนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ การพัฒนาชุมชนต้นแบบไร้ขยะ และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วยรายละเอียดของการดำเนินโครงการ ผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในระยะต่อไป ซึ่งคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งประชาชนในชุมชนบ้านโสภณารุา หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย ตลอดจนผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ให้การสนับสนุนและความร่วมมือเป็นอย่างดีจนโครงการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

คณะผู้จัดทำรายงาน

นางสาวเปรมฤดี ชินวงษา

นางสาวศุรินภา ทุงจันทร์

วัน 27 เดือน เมษายน พ.ศ. 2569

ส่วนที่ 1

ส่วนนำ

ชื่อโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน แบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม”

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตและพฤติกรรมบริโภคอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นและเกิดปัญหาการจัดการที่ไม่เป็นระบบ หากขาดการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากคนในชุมชนอย่างแท้จริง ปัญหาดังกล่าวย่อมทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ การรวมพลังของคนในชุมชน และการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ อันเป็นพื้นฐานสำคัญก่อนการดำเนินโครงการพัฒนาเชิงพื้นที่ต่อไปทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่ให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานการเติบโตสีเขียวและการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” โดยกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล รวมถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนและการสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (พ.ศ. 2559–2570) ของรัฐบาลที่มุ่งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการลด คัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนชนบทที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อย่างไรก็ตามจากการขยายตัวของชุมชน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิต และการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการคัดแยกขยะที่ต้นทาง การจัดการขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายที่ยังขาดความเป็นระบบ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อมของชุมชนในระยะยาว

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งผู้นำชุมชน ครัวเรือน กลุ่มองค์กรชุมชน สถานศึกษา วัด หน่วยงานท้องถิ่น และเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผน ดำเนินงาน และรับผิดชอบต่อการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แนวคิดการสร้างเครือข่ายชุมชนจึงเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมพลัง

(Empowerment) ให้คนในชุมชนเกิดความตระหนัก ความรู้ และทักษะในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี ตั้งแต่ระดับครัวเรือนไปจนถึงระดับชุมชน

โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุมา จึงจัดทำขึ้นโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง การลดและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การจัดการขยะอินทรีย์ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างระบบการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาชุมชนบ้านโสภณารุมาให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในอนาคต ดังนั้น โครงการนี้จึงมีความจำเป็นและมีคุณค่าต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะ เป้าหมายที่ 11 เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ : รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

หน่วยงาน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

งบประมาณ.....100,000..... บาท

งบประมาณที่หน่วยงานภายนอกสนับสนุนในลักษณะ matching fund (ถ้ามี)-..... บาท

ความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ความเชื่อมโยงตาม พ.ร.บ. มรภ. และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

13. ด้านการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

แพลตฟอร์มที่ 2 วิจัยและสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ท้าทายของสังคม

ความเชื่อมโยงพันธกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

ข้อที่ 7 ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการเชิงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น

แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างความตระหนักและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 88 จำนวนโครงการที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

เป้าหมายที่ 13 เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate Action)

นโยบายศึกษาริการจังหวัด

เกษตรปลอดภัย

กิจกรรมหลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Program/Sub Program)

P3.1 : Natural Resources & Environment

ประเภทโครงการพัฒนาท้องถิ่น (ด้านเศรษฐกิจ/ด้านสังคม/ด้านสิ่งแวดล้อม/ด้านการศึกษา)

ด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการจัดการขยะและการลดโลกร้อน

2. เพื่อส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทางและการนำกลับมาใช้ใหม่

3. เพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็น “ชุมชนต้นแบบไร้ขยะ”

4. เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการปลูกต้นไม้และดูแลให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ประกอบด้วย

1. ประชาชน จำนวน 50 คน
2. นักศึกษา จำนวน 5 คน
3. คณาจารย์และบุคลากร จำนวน 5 คน

ระยะเวลาในการดำเนินการ/กิจกรรม 1 ปีงบประมาณ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2568 – 20 กันยายน 2569

สถานที่/พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

ภาคีเครือข่าย เครือข่าย

ชื่อภาคีเครือข่าย		ที่อยู่ (ระบุสถานที่ตั้ง เลขที่ /ถนน/ตำบล/อำเภอ/ จังหวัด/รหัสไปรษณีย์)	
ที่	ภาคีเครือข่ายภายนอก	ภาคีเครือข่ายภายใน	
1	ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบล หนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม

ชื่อจำนวนผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม		ที่อยู่ (ระบุสถานที่ตั้ง เลขที่ /ถนน/ตำบล/ อำเภอ/จังหวัด/รหัสไปรษณีย์)	
ที่	ผลิตภัณฑ์	นวัตกรรม	
1	-	นวัตกรรม ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการ

ชื่อจำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการ			ที่อยู่ (ระบุสถานที่ตั้ง เลขที่ /ถนน/ตำบล/อำเภอ/ จังหวัด/รหัสไปรษณีย์)
ที่	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ผู้ประกอบการ	
1.	ชุมชนบ้านโสภภารา ตำบล หนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	-	ชุมชนบ้านโสภภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์

ชื่อผลงาน

รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านโสภภารา จังหวัดมหาสารคาม

A Model for Developing Participatory Community Networks for Sustainable Waste and
Environmental Management: A Case Study of Ban Sok Phara Community, Maha
Sarakham Province.

ตัวชี้วัดกิจกรรมหลัก

ตัวชี้วัดกิจกรรม (Co-KPI)

P3-K01 จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการพัฒนา	2	หมู่บ้าน/ชุมชน
P3-K02 จำนวนเครือข่ายร่วมพัฒนา	1	เครือข่าย
P3-K03 จำนวนนวัตกรรมเสริมสร้างชุมชนรักษ์โลกเพื่อรับมือ Climate Change	2	นวัตกรรม
P3-K04 จำนวนประชากรที่เข้าร่วมโครงการที่เกิดความตระหนักรู้และปรับตัว	50	คน
P3-K05 GVH เพิ่มขึ้นจากเดิม	10	ร้อยละ

ตัวชี้วัดกิจกรรม (U-KPI)

P3-A01 จำนวนนักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาด้วยกระบวนการวิศวกรสังคม	5	คน
P3-A02 จำนวนนักศึกษาที่ได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการลงพื้นที่	5	คน
P3-A03 จำนวนประเด็นน่าสนใจในพื้นที่ที่เป็น Prelim	2	ประเด็น
P3-A04 การบันทึกข้อมูลลง Big data ราชภัฏ	100	ร้อยละ

ตัวชี้วัดกิจกรรม (KPI)

1. จำนวนแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการ
ปล่อยก๊าซเรือนกระจกและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 1 เครือข่าย
2. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ 50 ครัวเรือน
3. จุดคัดแยกขยะที่เพิ่มขึ้น 2 จุด

4. ความพึงพอใจของประชาชน 80 ร้อยละ
5. จำนวนบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จากการดำเนินโครงการ 1 บทความ

กิจกรรมดำเนินงาน

กระบวนการ
<p>ต้นน้ำ</p> <p>กิจกรรมที่ 1 ประชุมชี้แจงและรณรงค์เปิดโครงการ</p> <p>เป็นการดำเนินงานเบื้องต้นเพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิด วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการให้แก่หน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบร่วมกัน รวมถึงเป็นเวทีในการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนในประเด็นดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีประชาคมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้เสนอแนวคิด ข้อคิดเห็นและร่วมกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ 2. เชิญผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองคูขาด โรงเรียน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มเยาวชน และประชาชนในชุมชนเข้าร่วมเวทีประชาคม เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนกิจกรรมปลูกต้นไม้ในระยะต่อไป 3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบแผ่นพับ โปสเตอร์ หรือป้ายไว้นิล เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของโครงการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน
<p>กลางน้ำ</p> <p>กิจกรรมที่ 2 อบรมเชิงปฏิบัติและถ่ายทอดองค์ความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ หัวข้อ “การจัดการขยะ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle)” และ “การลดโลกร้อนด้วยวิถีชุมชน” 2. กิจกรรม workshop การแยกขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย <p>กิจกรรมที่ 3 อบรมเชิงปฏิบัติกิจกรรมตั้งจุดคัดแยกขยะต้นแบบในชุมชน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมจัดตั้ง “ธนาคารขยะรีไซเคิล” ที่ศาลากลางบ้าน 2. กิจกรรมจัดตั้งแยกประเภท (อินทรีย์ / รีไซเคิล / ทิ้งไป / อันตราย) <p>กิจกรรมที่ 4 อบรมเชิงปฏิบัติกิจกรรมชุมชนสีเขียว ลดโลกร้อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวรอบวัด โรงเรียน และในชุมชน
<p>ปลายน้ำ</p> <p>กิจกรรมที่ 5 อบรมเชิงปฏิบัติกิจกรรมถอดบทเรียน ประเมินผลการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมคัดเลือก “ครัวเรือนต้นแบบไร้ขยะ” เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 2. จัดทำแบบสอบถามประเมินความรู้/ทัศนคติของคนในชุมชน 3. สรุปกิจกรรมที่ดำเนินงานในชุมชน

ผลผลิต (Output)

ผลผลิต (Output)
1. มีหน่วยงาน องค์กร และประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน
2. จำนวนจุดคัดแยกขยะภายในชุมชนที่เพิ่มขึ้น 2 จุด สะท้อนการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่
3. จำนวนต้นไม้ที่ปลูกภายในชุมชน จำนวน 50 ต้น แสดงผลลัพธ์เชิงกายภาพของกิจกรรมปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว
4. จำนวนบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จากการดำเนินโครงการ จำนวน 1 บทความ เป็นผลผลิตทางวิชาการจากการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์ (Outcome)
1. หน่วยงานและประชาชนในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการปลูกต้นไม้
2. เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และเยาวชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมของโครงการ
3. ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและมีจิตสำนึกในการร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน
4. วางรากฐานความยั่งยืนในการดำเนินโครงการในระยะต่อไป โดยมีเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง

ผลกระทบ (Impact)

ด้านสังคม

- 1) ชุมชนมีความสามัคคี เกิดการรวมกลุ่มในการจัดการขยะและทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม
- 2) ลดปัญหาขยะตกค้างที่สร้างความขัดแย้งภายในชุมชน
- 3) ยกระดับภาพลักษณ์ชุมชนให้เป็น “ชุมชนต้นแบบไร้ขยะ” ที่สามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นได้
- 4) สร้างสุขภาวะที่ดี ลดความเสี่ยงต่อโรคที่เกิดจากขยะและสิ่งปฏิกูล

ด้านการศึกษา

- 1) เยาวชนและคนในชุมชนได้รับความรู้และทักษะด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี
- 2) โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใช้กิจกรรมคัดแยกขยะเป็นสื่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ
- 3) เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเข้าสู่การเรียนการสอนและกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดลดลง ส่งผลให้พื้นที่ชุมชนสะอาดและน่าอยู่
- 2) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี (เช่น การเผา)
- 3) เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนจากกิจกรรมปลูกต้นไม้

4) ระบบนิเวศในชุมชนได้รับการฟื้นฟู ลดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงและสัตว์นำโรค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (ผลสัมฤทธิ์)

1. ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าใจแนวทางการจัดการขยะอย่างถูกวิธี และมีส่วนร่วมในการลดภาวะโลกร้อนอย่างเป็นรูปธรรม
2. ชุมชนมีการคัดแยกขยะที่ต้นทางอย่างเป็นระบบ สามารถนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปเพิ่มมูลค่า ช่วยลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัด และลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะของชุมชน
3. ชุมชนได้รับการพัฒนาให้เป็น “ชุมชนต้นแบบไร้ขยะ (Zero Waste Community)” ที่มีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นในการขยายผลต่อไป
4. ชุมชนมีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นจากการปลูกและดูแลรักษาต้นไม้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สภาพแวดล้อมมีความร่มรื่น สวยงาม อากาศดีขึ้น และเอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืน

ปัจจัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินโครงการ

ปัจจัยเสี่ยง	วิธีการจัดการความเสี่ยง
1. ความเสี่ยงด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน อาจขาดความสนใจหรือไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาขยะ	1. จัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง, ให้งานวัดแก่ผู้มีส่วนร่วม, จัดอบรมให้ความรู้
2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนให้มาคัดแยกขยะ อาจต้องใช้เวลาและความพยายาม	2. จัดหาถังขยะสำหรับคัดแยกขยะแต่ละประเภทอย่างเพียงพอและชัดเจนพร้อมติดป้ายบอกประเภทขยะแต่ละชนิดให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย
3. งบประมาณที่ได้รับอาจไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการตามแผน	3. หางบประมาณเพิ่มเติมจากภาคเอกชน, องค์กรพัฒนาเอกชน, หรือปรับลดขอบเขตโครงการ

การประเมิน SROI

ปัจจัยป้อนเข้า (Input)	กระบวนการ (process)	ผลผลิต (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)	ผู้ใช้ประโยชน์ (User)	ผลกระทบ (Impact)
<p>1.งบประมาณ โครงการ</p> <p>2. องค์ความรู้ และเทคโนโลยี ความรู้การคัด แยกขยะ, การ ใช้ถังขยะเปียก ลดโลกร้อน</p> <p>3.บุคลากร/ วิทยากร ผู้นำชุมชน คณะ กรรม การหมู่บ้าน อาสาสมัคร สิ่งแวดล้อม ครู นักเรียน และ ชาวบ้าน</p>	<p>กิจกรรมที่ 1 ประชุมชี้แจงและ รณรงค์เปิด โครงการ</p> <p>กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมการอบรม และถ่ายทอดองค์ ความรู้</p> <p>กิจกรรมที่ 3 ตั้ง จุดคัดแยกขยะ ต้นแบบในชุมชน</p> <p>กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมชุมชน สีเขียว</p> <p>กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมถอด บทเรียน</p>	<p>1. ประชาชนที่มี ความรู้เรื่องการคัด แยกขยะและการลด โลกร้อน</p> <p>2. ครั้วเรือนใน ชุมชนมีถังขยะคัด แยกครบถ้วน</p> <p>3. ปริมาณขยะที่ ต้องทิ้งรวมลดลง</p> <p>4. เกิดครั้วเรือน/ กลุ่มต้นแบบชุมชน ไร้ขยะ</p>	<p>1. คนในชุมชนมี ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการ จัดการขยะและการลด โลกร้อน</p> <p>2. ครั้วเรือนมี พฤติกรรมคัดแยกขยะ ที่ต้นทาง</p> <p>3. ปริมาณขยะใน ชุมชนลดลง</p> <p>4. สิ่งแวดล้อมใน ชุมชนสะอาดและมี พื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น</p> <p>5. เกิดครั้วเรือน/กลุ่ม ต้นแบบชุมชนไร้ขยะ</p>	<p>1.ชุมชนบ้านโสก ภารา ตำบล หนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม</p> <p>2.นักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏ มหาสารคาม</p> <p>3.คณาจารย์และ บุคลากรภายใน มหาวิทยาลัย ราชภัฏ มหาสารคาม</p>	<p>ด้านสังคม - สร้างความร่วมมือ และความสามัคคีใน ชุมชน -ชุมชนมีภาพลักษณ์ ที่ดีและเป็นต้นแบบ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา - นักเรียนและ เยาวชนเรียนรู้การ จัดการขยะจากการ ปฏิบัติจริง - เกิดองค์ความรู้ ใหม่ที่สามารถต่อ ยอดสู่การเรียนการ สอน -เพิ่มพื้นที่สีเขียว และสิ่งแวดล้อมที่ สะอาดยั่งยืน</p>

ส่วนที่ 2

วิธีดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

ปริมาณกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ประกอบด้วย

1. ประชาชน จำนวน 50 คน
2. นักศึกษา จำนวน 5 คน
3. คณาจารย์และบุคลากร จำนวน 5 คน

ผู้เข้าร่วมโครงการ

ปริมาณเข้าร่วม ได้แก่ ชุมชนบ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 50 คน จากข้อมูลปริมาณกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 นั่นคือ ผู้เข้าร่วมโครงการเท่ากับเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อใช้ในการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ (Checklist) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และบทบาทในกลุ่มอาชีพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมประเด็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการจัดกิจกรรม ด้านวิทยากร ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาโครงการในอนาคต

ทั้งนี้ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

รูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” ผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้ดำเนินโครงการได้จัดทำแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมด้านข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

2. กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านโสภณารุ รวมจำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม

3. การดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และอธิบายวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจตรงกันและให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

4. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ภายหลังจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้ดำเนินโครงการได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ หากพบข้อมูลไม่สมบูรณ์จะดำเนินการคัดแยกออกก่อนนำไปวิเคราะห์

5. การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) และบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” ผู้ดำเนินโครงการได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ดำเนินโครงการประสานงานกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ
2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน ภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบเข้าใจอย่างชัดเจน
3. ผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการตอบประมาณ 10–15 นาที
4. ผู้ดำเนินโครงการรวบรวมแบบสอบถามคืนทันทีหลังจากผู้เข้าร่วมตอบเสร็จ เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล
5. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” ผู้ดำเนินโครงการได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังนี้

- ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์การกระจายของข้อมูล

- การเปรียบเทียบรายได้อีกก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ โดยใช้การคำนวณร้อยละการเปลี่ยนแปลง (Percentage Change) เพื่อประเมินผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะปลายเปิดและการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการ นำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการจัดหมวดหมู่ข้อมูล สังเคราะห์ และสรุปประเด็นสำคัญในลักษณะเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายผลลัพธ์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการในอนาคต

ส่วนที่ 3

การบูรณาการโครงการ

โครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีการบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในหลายมิติ ดังนี้

ประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และทักษะด้านการจัดการขยะอย่างถูกวิธี สามารถคัดแยกขยะ ลดปริมาณขยะ และนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถต่อยอดเป็นรายได้เสริมจากการจำหน่ายขยะรีไซเคิล และเกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด (KPIs)

- ร้อยละของผู้เข้าร่วมที่มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80)
- ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ (ค่าเฉลี่ย ≥ 4.00)
- ร้อยละของผู้เข้าร่วมที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70)

SDGs ที่เกี่ยวข้อง

- เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ

ประโยชน์ต่อหน่วยงาน/มหาวิทยาลัย

โครงการช่วยส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยในการบริการวิชาการแก่สังคม และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ภาคสนามสำหรับนักศึกษาและบุคลากร

ตัวชี้วัด (KPIs)

- จำนวนโครงการบริการวิชาการที่ดำเนินการ (อย่างน้อย 1 โครงการ/ปี)
- ระดับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย (≥ 4.00)
- จำนวนการมีส่วนร่วมของนักศึกษาและบุคลากร (ไม่น้อยกว่า 10 คน)

SDGs ที่เกี่ยวข้อง

- เป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ

ประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม

ชุมชนมีระบบการจัดการขยะที่ดีขึ้น ปริมาณขยะลดลง และสิ่งแวดล้อมมีความสะอาดน่าอยู่มากขึ้น เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

ตัวชี้วัด (KPIs)

1. ปริมาณขยะลดลง (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10)
2. จำนวนครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60)
3. ระดับความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพิ่มขึ้น (≥ 4.00)

SDGs ที่เกี่ยวข้อง

1. เป้าหมายที่ 11 เมืองและชุมชนยั่งยืน
2. เป้าหมายที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การบูรณาการกับการเรียนการสอน

โครงการสามารถบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อม และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) และเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน

การบูรณาการกับพันธกิจด้านอื่น

โครงการสามารถต่อยอดสู่การวิจัยและการบริการวิชาการ โดยใช้ข้อมูลจากการดำเนินโครงการเป็นฐานในการพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน

แนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณต่อไป

จากผลการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” พบว่า โครงการสามารถสร้างความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในปีงบประมาณถัดไปควรมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและต่อยอดโครงการให้เกิดความยั่งยืน ดังนี้

จากผลการดำเนินโครงการ สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาในปีถัดไป ดังนี้

1. ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนในชุมชน
2. เพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติและระยะเวลาในการฝึกอบรม
3. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ
4. ขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเยาวชนและชุมชนใกล้เคียง
5. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลระยะยาว
6. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ส่วนที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ คณะทำงานได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	20	40.00
	หญิง	30	60.00
รวม		50	100.00
อายุ	20–30 ปี	15	30.00
	31–50 ปี	25	50.00
	มากกว่า 50 ปี	10	20.00
รวม		50	100.00
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	15	30.00
	มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	23	46.00
	ปริญญาตรี	12	24.00
รวม		50	100.00
อาชีพ	เกษตรกร	25	50.00
	รับจ้างทั่วไป	15	30.00
	ค้าขาย/อื่น ๆ	10	20.00
รวม		50	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 และเพศชาย ร้อยละ 40 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา อายุ 20–30 ปี ร้อยละ 30 และมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 20 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 30 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 25 ด้านอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 30 และค้าขาย/อื่น ๆ ร้อยละ 20 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชาชนในวัยแรงงาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเนื้อหาโครงการ	4.32	0.56	มาก
2. ด้านกระบวนการจัดกิจกรรม	4.38	0.52	มาก
3. ด้านวิทยากร	4.57	0.48	มากที่สุด
4. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.35	0.54	มาก
5. ด้านผลลัพธ์ของโครงการ	4.41	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.52) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านวิทยากร ($\bar{x} = 4.57$) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจต่อความรู้และการถ่ายทอดของวิทยากร ขณะที่ด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทั้งหมด สะท้อนว่าโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 5

สรุปผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการ

1. ชื่อโครงการ การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เจ้าของโครงการ รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
- 3 ผู้รับผิดชอบโครงการ รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
4. ระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปีงบประมาณ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2568 – 20 กันยายน 2569
5. สถานที่ในการดำเนินงาน บ้านโสภณารุา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
6. แหล่งงบประมาณ งบประมาณแผ่นดิน โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2569 จำนวนงบประมาณ100,000..... บาท
7. ความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
 - 7.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างความตระหนักและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - 7.2 เป้าหมายที่ 13 เร่งต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate Action)
 - 7.3 ตัวชี้วัด 88 จำนวนโครงการที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามโครงการ (P3.1)

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
1.	แหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	เครือข่าย	1	1	100	ผ่าน
2.	จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ	ครัวเรือน	50	100	100	ผ่าน
3.	จุดคัดแยกขยะที่เพิ่มขึ้น	จุด	2	2	100	ผ่าน

ลำดับ	ชื่อตัวชี้วัด	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผ่าน/ไม่ผ่าน
4.	ความพึงพอใจของประชาชน	ร้อยละ	80	80	100	ผ่าน
5.	บทความที่ได้รับการตีพิมพ์จาก การดำเนินโครงการ	บทความ	1	1	100	ผ่าน

***ตามโครงการที่ได้รับการอนุมัติ

8. สถานภาพของโครงการ

8.1 ลักษณะของโครงการ

[] ยังไม่ได้ดำเนินงาน [] อยู่ระหว่างการดำเนินงาน [] ดำเนินงานแล้วเสร็จ

8.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินงาน

[☒]	ตั้งคณะทำงาน
[☒]	ขออนุมัติโครงการ
[☒]	ดำเนินงานโครงการ
[☒]	ประเมินผลโครงการ
[☒]	รายงานผลโครงการ

[] ต่ำกว่าเป้าหมาย [] ตามเป้าหมาย [] สูงกว่าเป้าหมาย

สรุปผลการใช้จ่ายงบประมาณ

เดือน	แผนการ ใช้จ่าย	ผลการ เบิกจ่าย	คงเหลือ	คิดเป็นร้อยละ ของการเบิกจ่าย
ตุลาคม				
พฤศจิกายน				
ธันวาคม				
มกราคม				
กุมภาพันธ์				
มีนาคม				
เมษายน	100,000	180,000	0.00	100
พฤษภาคม				
มิถุนายน				

กรกฎาคม				
สิงหาคม				
กันยายน				

[] ต่ำกว่าแผน [✓] ตามแผน [] มากกว่าแผน

เกณฑ์การผ่านของแต่ละตัวชี้วัด

น้อยกว่าร้อยละ 60.00 = ควรปรับปรุง

ร้อยละ 60.00 - 69.00 = พอใช้

ร้อยละ 70.00 - 79.00 = ปานกลาง

ร้อยละ 80.00 - 89.00 = ดี

ร้อยละ 90.00 - 100.00 = ดีมาก

9. สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของโครงการ

จากการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณาราม ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ทั่วถึง แม้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมโครงการครบตามเป้าหมาย แต่การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของบางครัวเรือนยังไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในระยะหลังของโครงการ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ภาระงาน และความตระหนักในความสำคัญของการจัดการขยะที่ยังไม่เท่าเทียมกัน

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต้องใช้ระยะเวลา การส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะที่ต้นทางและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการขยะยังคงเป็นความท้าทาย เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความต่อเนื่อง ความเข้าใจ และแรงจูงใจในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3. ข้อจำกัดด้านวัสดุและอุปกรณ์ อุปกรณ์สำหรับการคัดแยกขยะ เช่น ถังขยะแยกประเภท ป้ายสื่อความรู้ และอุปกรณ์สนับสนุนอื่น ๆ ยังมีไม่เพียงพอในบางจุด ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมในบางช่วงไม่สะดวกและไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

4. ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร งบประมาณที่ได้รับมีข้อจำกัดในการขยายกิจกรรมหรือเพิ่มจำนวนจุดคัดแยกขยะ รวมถึงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในระยะยาว ทำให้การดำเนินงานบางส่วนยังไม่สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

5. การติดตามและประเมินผลระยะยาวยังไม่ต่อเนื่อง การติดตามผลพฤติกรรมของประชาชนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมยังดำเนินการได้ในระยะสั้น ทำให้ยังไม่สามารถประเมินความยั่งยืนของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน

10. ผู้รายงานข้อมูล

ชื่อ-สกุล.....นางสาวศุรินภา ทุงจันทร์.....

ตำแหน่ง.....เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปปฏิบัติการ.....

เบอร์โทรศัพท์.....082-7384221.....

E-mail.....pookky.26ppp@gmail.com.....

11. เอกสารหลักฐานในการดำเนินโครงการ (เช่น โครงการ, กำหนดการ, คำสั่ง, บันทึกข้อความ,แบบสอบถาม, สำเนาใบรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ, ภาพกิจกรรม ฯลฯ)

1.
2.
3.

สรุปผลการดำเนินการ

จากการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสภณารุา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” พบว่า โครงการสามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่กำหนด และบรรลุวัตถุประสงค์ในทุกด้าน โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1. ด้านการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม

จากการดำเนินโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในประเด็นการคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ และการมีส่วนร่วมในการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและการรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เช่น การคัดแยกขยะที่ต้นทาง การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ทั้งนี้ จากผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมในระดับมากสะท้อนให้เห็นว่าโครงการสามารถสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. ด้านการส่งเสริมการคัดแยกขยะและการนำกลับมาใช้ใหม่

จากการดำเนินโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะในการคัดแยกขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถจำแนกประเภทขยะ ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตรายได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการและกิจกรรมสาธิตการคัดแยกขยะ ส่งผลให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง เช่น การแยกขยะภายในครัวเรือน การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ซ้ำ และการรวบรวมขยะรีไซเคิลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

นอกจากนี้ การจัดตั้งจุดคัดแยกขยะภายในชุมชนจำนวน 2 จุด และการดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดระบบการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม ทำให้ปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดลดลง และเพิ่มโอกาสในการนำทรัพยากรกลับมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า โดยภาพรวม โครงการสามารถส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมคัดแยกขยะและการนำกลับมาใช้ใหม่ในระดับครัวเรือนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการจัดการขยะอย่างยั่งยืนต่อไป

3. ด้านการพัฒนาชุมชนต้นแบบไร้ขยะ

จากการดำเนินโครงการ พบว่า ชุมชนบ้านโสภณารุาเกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งระบบคัดแยกขยะในชุมชน การดำเนินกิจกรรม

ธนาคารขยะ และการส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบด้านการจัดการขยะ ส่งผลให้เกิดแนวทางการจัดการขยะที่ชัดเจน ในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ประชาชนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติจริง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน

นอกจากนี้ ยังพบว่าชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง และมีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนอื่นในอนาคต โดยภาพรวม โครงการสามารถวางรากฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนสู่การเป็น “ชุมชนต้นแบบไร้ขยะ (Zero Waste Community)” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีแนวโน้มที่จะขยายผลสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

4. ด้านการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

จากการดำเนินโครงการ พบว่า ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมปลูกต้นไม้ในพื้นที่สาธารณะ เช่น บริเวณวัด โรงเรียน และพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 50 ต้น ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวในชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม กิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความร่มรื่น สวยงาม และเอื้อต่อการอยู่อาศัยเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยในการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การลดอุณหภูมิในพื้นที่ และการฟื้นฟูระบบนิเวศในชุมชน

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ ยังช่วยสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันของคนในชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวม โครงการสามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งวางรากฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินโครงการ “การสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม บ้านโสกภารา ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม” พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนยังไม่ต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีผู้เข้าร่วมโครงการครบตามเป้าหมาย แต่บางส่วนยังขาดความต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะในระยะหลังของโครงการ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการจัดการขยะทำได้ยากในระยะสั้น การคัดแยกขยะและการนำกลับมาใช้ใหม่ยังต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับตัว เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความเคยชินและความตระหนักอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อจำกัดด้านวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์สำหรับการคัดแยกขยะ เช่น ถังขยะ ป้ายสื่อความรู้ และวัสดุสนับสนุน ยังมีไม่เพียงพอในบางพื้นที่ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมไม่ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชน

4. การติดตามผลระยะยาวยังไม่ชัดเจน การติดตามผลพฤติกรรมของประชาชนหลังสิ้นสุดโครงการยังดำเนินการได้ในระยะสั้น ทำให้ยังไม่สามารถประเมินความยั่งยืนของโครงการได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการดำเนินโครงการและปัญหาอุปสรรคที่พบ สามารถเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาโครงการในระยะต่อไป ดังนี้

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของชุมชน ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การรณรงค์การประชุมชุมชน หรือการสร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่องครัวเรือนต้นแบบ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง
2. พัฒนาระบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระยะยาว ควรเน้นการให้ความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลเป็นระยะ เพื่อเสริมสร้างความเคยชินในการคัดแยกขยะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
3. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสม ควรจัดหาถังขยะแยกประเภท ป้ายสื่อความรู้ และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะ
4. ขยายเครือข่ายความร่วมมือ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ และทรัพยากรในการดำเนินโครงการ
5. พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลระยะยาว ควรกำหนดระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เช่น การสำรวจพฤติกรรมของครัวเรือน หรือการประเมินผลเป็นระยะ เพื่อให้สามารถวัดความยั่งยืนของโครงการได้อย่างชัดเจน
6. ขยายผลสู่ชุมชนอื่น ควรนำรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จไปถ่ายทอดและขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

ภาคผนวก

